

К. О. КУЗЬМІНА,
здобувач НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ЗВІЛЬНЕННЯ У ВИПАДКУ ПЕРЕБУВАННЯ ВСУПЕРЕЧ ВИМОГАМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ» У ПРЯМОМУ ПІДПОРЯДКУВАННІ У БЛИЗЬКОЇ ОСОБИ

У статті автором досліджено питання звільнення осіб, які всупереч вимогам Закону України «Про запобігання та протидію корупції» перебувають у прямому підпорядкуванні у своєї близької особи. Аналізуючи зазначену підставу, автор комплексно досліджує суб'єктний склад осіб, що можуть підлягати звільненню за цією підставою. Підкреслюється, що зазначений вид звільнення не є дисциплінарним стягненням, а тому роботодавець не зобов'язаний дотримуватись порядку та умов притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності. Запропоновано з метою уникнення колізій між соціальним законодавством і Законом України «Про запобігання корупції» у статті, що врегламентовує питання соціального захисту населення, використовувати термін «член сім'ї» замість словосполучення «близькі родичі».

Ключові слова: члени сім'ї, близькі особи, корупція, працівник, підстави звільнення, запобігання корупції, пряме підпорядкування, права та обов'язки.

Постановка проблеми. В Україні поступово вибудовується принципово нова антикорупційна система, яка має переважно превентивний характер і орієнтована на створення в суспільстві ефективних механізмів попередження корупції. За таких умов посилюється значення вимог до добросовісної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Одним із антикорупційних «бар'єрів» є обмеження щодо спільної роботи близьких осіб, про яке згадується у ст. 27 Закону України «Про запобігання корупції». Питання, які виникають у зв'язку з цим, викликають гарячі дискусії та потребують додаткових відповідей. «Як визначити, де закінчується попередження неправомірних дій корупціонера, який оформляє незаконно отримане на своїх близьких, і де починається втручання в особисте життя цих осіб? Дискусійними, зокрема, є проблеми, пов'язані з визначенням кола осіб, які належать до членів сім'ї», – наголошують Д. Опришко й І. Селянко [1, с. 4].

Метою статті є ґрунтовне дослідження питань звільнення у випадку перебування всупереч вимогам Закону України «Про запобігання корупції» у прямому підпорядкуванні у близької особи та аналіз суб'єктного складу осіб, які можуть бути звільнені за цією підставою.

Аналіз останніх досліджень. Деяким правовим аспектам запобігання корупції у своїх працях приді-

ляли увагу такі вчені, як: Л. І. Аркуша, І. Я. Кисельов, М. І. Мельник, С. О. Нуруллаєв, С. М. Прилипко, Д. В. Сімонович, О. М. Ярошенко та ін. Проте системно на рівні монографічного дослідження увагу трудо-правовим аспектам запобігання корупції приділено ще не було.

Виклад основного матеріалу. У повсякденному житті ми часто не замислюємось над розкриттям сутності таких понять, як близькі особи чи родичі, члени сім'ї, рідні люди. Найчастіше для нас це всі ті, хто поруч, кого ми любимо, з ким спілкуємося щодня і підтримуємо один одного. Часом навіть людина, не рідна по крові, може входити в коло близьких родичів. Це може бути колега по роботі або шкільний друг. У той же час спробу визначити коло близьких осіб робить законодавча база.

Закон України «Про запобігання корупції» у розглядуваному ракурсі оперує категоріями «близькі особи», «члени сім'ї» та «близькі родичі».

Із першими двома термінами є відносна визначеність:

а) близькими особами є особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суб'єктом не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не пере-

бувають у шлюбі, а також – незалежно від зазначених умов – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб'єкта (ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції»);

б) членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі, а також їх діти, у тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі (ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

При цьому зауважимо, що в інших нормативно-правових актах містяться відмінні підходи до трактування категорії «член сім'ї». Так, ст. 3 Сімейного кодексу України [2] вказує, що сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли не проживає спільно з ними. Вона наділена таким статусом до досягнення нею повноліття. Стаття 64 Житлового кодексу України [3] до членів сім'ї наймача відносить дружину наймача, їх дітей і батьків. Членами сім'ї наймача може бути визнано й інших осіб, якщо вони постійно проживають разом із наймачем і ведуть із ним спільне господарство. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» [4] членами сім'ї є особи, які перебувають у шлюбі; проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою; їхні діти; особи, які перебувають під опікою чи піклуванням; є родичами прямої або непрямої лінії споріднення за умови спільного проживання. Статтею 1 Консульської конвенції між Україною і Республікою Куба [5] (ратифікована Україною 10 грудня 2003 р. [6]) передбачено, що «член сім'ї» означає дружину (чоловіка), дітей, батьків працівника консульської установи, а також інших осіб, які проживають разом з ними і знаходяться на його утриманні. Конституційний Суд України у рішенні «Про офіційне тлумачення терміна “член сім'ї”» [7] йде далі й розрізняє а) членів сімей взагалі (чоловік або дружина, прямі роди-

чі по низхідній і висхідній лініях – діти і батьки) та б) членів сімей, які перебувають на утриманні або проживають із суб'єктами права (інші особи, що постійно мешкають з ними та ведуть спільне господарство, зокрема не тільки близькі родичі (рідні брати, сестри, онуки, дід і баба), але й інші родичі чи особи, які не перебувають у безпосередніх родинних зв'язках (брати, сестри дружини (чоловіка); неповнорідні брати і сестри; вітчим, мачуха; опікуни, піклувальники, пасинки, падчерки тощо)). Обов'язковою умовою визнання їх членами сім'ї, крім факту спільного проживання, є ведення із суб'єктом спільного господарства, тобто наявність спільних витрат, спільного бюджету, спільного харчування, купівлі майна для спільного користування, участі у витратах на утримання житла, його ремонт, надання взаємної допомоги, наявність усних чи письмових домовленостей про порядок користування житловим приміщенням, інших обставин, які засвідчують реальність сімейних відносин.

Словосполучення «близькі родичі» згадується у ч. 4 ст. 15 Закону України «Про запобігання корупції»: «Шкода, завдана майну члена або працівника апарату Національного агентства чи майну його близьких родичів у зв'язку з виконанням службових обов'язків, відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винуватих осіб у порядку, встановленому законом». При цьому тлумачення цієї категорії у згаданому нормативному акті відсутнє, немає також пояснення щодо співвідношення вказаного терміна із вже згаданими. Натомість відповідні дефініції містяться в інших законодавчих документах. Так, згідно зі ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [8] близькі родичі – це батьки, дружина (чоловік), діти, рідні брати і сестри, дід, баба, онуки, посягання на життя, здоров'я, житло і майно яких перешкоджає виконанню працівниками суду і правоохоронних органів покладених на них законом обов'язків і здійсненню наданих прав. Пункт 2.1 Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України № 690 від 23 вересня 2009 р. [9], близькими родичами називає фізичних осіб, природний зв'язок між якими ґрунтується на походженні один від одного або від спільних предків і має правове значення у випадках, передбачених законодавством. Такими особами є чоловік/дружина, батьки, діти, рідні брати і сестри. Відповідно до п. 9 Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 24

(МСБО 24) «Розкриття інформації про зв'язані сторони» [10]: «Близькі родичі фізичної особи – члени родини, які, за очікуванням, можуть впливати на таку особу або перебувати під її впливом при здійсненні операцій із суб'єктом господарювання та охоплюють:

- а) дітей, чоловіка/дружину чи шлюбного партнера такої фізичної особи;
- б) дітей чоловіка/дружини чи шлюбного партнера такої фізичної особи;
- в) утриманців такої фізичної особи або чоловіка/дружини чи шлюбного партнера такої фізичної особи».

Кримінальний процесуальний кодекс України [11] у ст. 3 використовує словосполучення «близькі родичі і члени сім'ї» – чоловік, дружина, батько, мати, вітчм, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Характерно, що ст. 15 Закону України «Про запобігання корупції», яка використовує словосполучення «близькі родичі», зосередила норми щодо соціального захисту членів і працівників апарату Національного агентства:

– члени та працівники апарату Національного агентства підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

– у разі загибелі (смерті) члена Національного агентства під час виконання службових обов'язків сім'ї загиблого (померлого), а у разі її відсутності його батькам та утриманцям виплачується одноразова грошова допомога в розмірі десятирічного розміру оплати праці загиблого (померлого) за останньою посадою, яку він займав. За сім'єю загиблого (померлого) зберігається право на забезпечення житлом;

– шкода, завдана майну члена або працівника апарату Національного агентства чи майну його близьких родичів у зв'язку з виконанням службових обов'язків, відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України.

Коли ж ми візьмемо соціальне законодавство, то виявиться, що його норми використовують терміни «сім'я» і «член сім'ї», не згадуючи категорію «близькі родичі». Ставлячи за мету уникнення колізій між соціальним законодавством і Законом України «Про

запобігання корупції», у ст. 15 останнього «Соціальний захист членів та працівників апарату Національного агентства» слід використовувати загальноприйнятий для всього законодавства, що врегламентує питання соціального захисту населення, термін «член сім'ї» замість словосполучення «близькі родичі», використання якого не є мотивованим, а зміст – невизначений.

Змістовний аналіз категорії «близькі особи» дає підстави для виокремлення у ній 2-х груп:

а) родичі: чоловік, дружина, батько, мати, вітчм, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням. Члени сім'ї є більш вузьким колом осіб і утворюють групу найближчих родичів;

б) особи, які отримують статус «близькі», при одночасній наявності таких обов'язкових ознак, якот: спільне проживання; пов'язаність спільним побутом; наявність взаємних прав та обов'язків із визначеним законодавством колом осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Вимога щодо обмеження спільної роботи близьких осіб поширюється не на всіх осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а тільки на такі їх групи:

– Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради АРК, Голова Ради міністрів АРК;

– державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

– військові посадові особи Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

– судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції;

– особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, державної кримінально-виконавчої служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту;

– посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

– члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

– члени Центральної виборчої комісії;

– посадові та службові особи інших державних органів, органів влади АРК.

При цьому особи, які претендують на зайняття вказаних посад, зобов'язані повідомити керівництво органу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі близьких їм осіб.

Перераховані особи не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам. Під прямим підпорядкуванням розуміються відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, у тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням.

Розглядуване обмеження не поширюється не тільки на народних засідателів і присяжних, а й на близьких осіб, які прямо підпорядковані один одному у зв'язку з набуттям одним з них статусу виборної особи, а також на осіб, які працюють у сільських населених пунктах (крім тих, що є районними центрами), а також гірських населених пунктах.

До виборних осіб належать Президент України, народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови.

Адміністративно-територіальними одиницями України є: область, район, місто, район у місті, селище міського типу, сільрада, село і селище. Населені пункти, які є на території України, поділяються на міські і сільські. До міських населених пунктів належать міста республіканського, обласного, районного підпорядкування і селища міського типу, до сільських – села і селища незалежно від їх адміні-

стративної підпорядкованості. Сільські населені пункти – територія, визначена такою відповідно до Положення про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР, затвердженого указом Президії Верховної Ради Української РСР № 1654-X від 12 березня 1981 р. [12], станом на 1 січня звітного року.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» [13] до гірських населених пунктів належать міста, селища міського типу, селища, сільські населені пункти, які розташовані у гірській місцевості, мають недостатньо розвинуті сферу застосування праці та систему соціально-побутового обслуговування, обмежену транспортну доступність. Критеріями віднесення населених пунктів до категорії гірських є: а) розташування населеного пункту або частини його, на якій проживає більш як третина мешканців цього населеного пункту, на висоті 400 метрів і вище над рівнем моря на території, рельєф якої дуже розчленований байраками, водотоками тощо, та розміщення 50 і більше відсотків сільськогосподарських угідь у межах цього пункту на схилах крутизною 12 градусів і більше; б) якщо на одного жителя припадає менш як 0,25 гектара ріллі або при її відсутності – менш як 0,60 гектара сільськогосподарських угідь; в) суворі кліматичні умови: холодна і довга зима (середня тривалість – не менше 115 днів, середньодобова температура повітря у січні не перевищує мінус 4 градуси за Цельсієм), прохолодне коротке літо (середня тривалість – не більше двох місяців, середньодобова температура у липні не перевищує 20 градусів за Цельсієм), велика кількість опадів (середньорічна сума опадів у рідкому і твердому стані – не менше 600 міліметрів), мають місце селеві явища, повені, вітровали, снігові намети, сейсмічність землі. Населені пункти, які розташовані на висоті 400 метрів і вище над рівнем моря і відповідають двом критеріям та не менш як двом показникам третього критерію «суворі кліматичні умови», набувають статусу гірських. Пропозиції щодо надання населеним пунктам статусу гірських подаються Радою міністрів АРК та обласними державними адміністраціями Кабінету Міністрів України. Перелік населених пунктів, яким надається статус гірських, затверджується Кабінетом Міністрів України. Статус особи, яка проживає і працює на території населеного пункту, якому надано статус гірського, надається громадянам, що постійно проживають, постійно працюють у цьому населеному пункті, про що громадянам виконавчим органом відповідної місцевої ради видається посвідчення

встановленого зразка. Посвідчення видаються таким категоріям громадян: а) особам, які постійно проживають на території населених пунктів, яким надано статус гірських; б) особам, які постійно працюють на території населених пунктів, яким надано статус гірських (у тому числі працівникам, які постійно працюють у філіях, представництвах, відділеннях, інших відокремлених підрозділах і на робочих місцях у населених пунктах, що мають статус гірських, у разі коли підприємство, установа, організація розташовані за межами населеного пункту, якому надано статус гірського); в) особам, які навчаються на денних відділеннях навчальних закладів, розташованих у населених пунктах, яким надано статус гірських; г) окремим громадянам інших населених пунктів та тим, які проживають за межами населених пунктів і умови проживання яких відповідають критеріям, передбаченим у ст. 1 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні», а також громадянам, які постійно працюють або несуть службу на лісогосподарських підприємствах, гідрометеорологічних станціях, заставах, в обсерваторіях та на інших об'єктах, розташованих поза межами населених пунктів у місцевостях, що відповідають критеріям, передбаченим у ст. 1 зазначеного Закону (п. 7 Положення про порядок видачі посвідчення громадянина, який про-

живає, працює (навчається) на території гірського населеного пункту, затвердженого постановою КМУ № 345 від 19 березня 1996 р. [14]).

Висновки. У разі виникнення обставин, що порушують вимоги щодо обмеження спільної роботи, відповідні особи та близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк. Якщо в цей строк ці обставини добровільно не усунуто, працівник у місячний строк з моменту виникнення обставин підлягає переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування. У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади за п. 4 ч. 1 ст. 41 КЗпП України. Однак таке звільнення не допускається в період тимчасової непрацездатності працівника, а також у період його перебування у відпустці. Попередня згода виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника) на розірвання трудового договору за розглядуваною підставою не потребується.

Звільнення за п. 4 ч. 1 ст. 41 КЗпП України не є дисциплінарним стягненням, а тому роботодавець не зобов'язаний дотримуватись порядку та умов притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Селянко О. Сімейні узи та декларація доходів / І. Селянко, Д. Опришко // Прав. тиждень. – 2011. – № 30–31 (260–261). – С. 4.
2. Сімейний кодекс України : затв. Законом України від 10.01.2002 № 2947-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.
3. Житловий кодекс Української РСР : затв. Законом УРСР від 30.06.1983 № 5464-X // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1983. – № 28 (Дод.). – Ст. 573.
4. Про попередження насильства в сім'ї : Закон України від 15.11.2001 № 2789-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 70.
5. Консульська конвенція між Україною і Республікою Куба від 23.09.2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU02136.html.
6. Про ратифікацію Консульської конвенції між Україною і Республікою Куба : Закон України від 10.12.2003 № 1367-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 222.
7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Служби безпеки України, Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України, Міністерства фінансів України щодо офіційного тлумачення положень пункту 6 статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», частин четвертої і п'ятої статті 22 Закону України «Про міліцію» та частини шостої статті 22 Закону України «Про пожежну безпеку» (справа про офіційне тлумачення терміна «член сім'ї») від 03.06.1999 № 5-рп/99 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 24.
8. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
9. Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і Типового положення про комісії з питань етики : наказ М-ва охорони здоров'я України від 23.09.2009 № 690 // Офіц. вісн. України. – 2009. – № 87. – Ст. 2948.

10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 24 (МСБО 24). Розкриття інформації про зв'язані сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?code=929_043.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України : затв. Законом України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 9–10, 11–12, 13. – Ст. 88.
12. Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР [Електронний ресурс] : указ Президії Верхов. Ради УРСР від 12.03.1981 № 1654-X. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1654-10>.
13. Про статус гірських населених пунктів в Україні : Закон України від 15.02.1995 № 56/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 58.
14. Про посвідчення громадянина, який проживає, працює (навчається) на території гірського населеного пункту [Електронний ресурс] : постанова КМУ від 19.03.1996 № 345. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/345-96-%D0%BF>.

REFERENCES

1. Selianko O. Simeini uzy ta deklaratsiia dokhodiv (Family Ties and Income Declaration), I. Selianko, D. Opryshko, *Pravovyi tyzhden*, 2011, No. 30–31 (260–261), p. 4.
2. Simeinyi kodeks Ukrainy : zatv. Zakonom Ukrainy vid 10.01.2002 r., No. 2947-III (Family Code of Ukraine: Ukraine Adopted the Law of 10.01.2002, No. 2947-III), *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy*, 2002, No. 21–22, St. 135.
3. Zhytlovyi kodeks Ukrainskoi RSR : zatv. Zakonom URSR vid 30.06.1983, No. 5464-X (Housing Code of the Ukrainian SSR: SSR Adopted the Law of 06.30.1983, No. 5464-X), *Vidom. Verkhov. Rady*, URSR, 1983, No. 28 (Dodatok), St. 573.
4. Pro poperedzhennia nasylstva v simi : Zakon Ukrainy vid 15.11.2001, No. 2789-III (On the Prevention of Domestic Violence: the law of Ukraine 15.11.2001, No. 2789-III), *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy*, 2002, No. 10, St. 70.
5. *Konsulska konventsiiia mizh Ukrainoiu i Respublikoiu Kuba vid 23.09.2002* (Consular Convention Between Ukraine and the Republic of Cuba 23.09.2002), *Elektron. resurs*, Rezhym dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU02136.html.
6. Pro ratyfikatsiiu Konsulskoi konventsii mizh Ukrainoiu i Respublikoiu Kuba : Zakon Ukrainy vid 10.12.2003 r., No. 1367-IV (On Ratification of the Consular Convention Between Ukraine and the Republic of Cuba: Law of Ukraine of 10.12.2003, No. 1367-IV), *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy*, 2004, No. 15, St. 222.
7. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinymy podanniamy Sluzhby bezpeky Ukrainy, Derzhavnogo komitetu naftovoi, hazovoi ta naftererobnoi promyslovosti Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen punktu 6 statii 12 Zakonu Ukrainy «Pro sotsialnyi i pravovyi zakhyst viiskovosluzhbovtiv ta chleniv yikh simeï», chastyn chetvertoi i piatoi statii 22 Zakonu Ukrainy «Pro militsiiu» ta chastyny shostoi statii 22 Zakonu Ukrainy «Pro pozhezhnu bezpeku» (sprava pro ofitsiine tlumachennia termina «chlen simi») 03.06.1999, No. 5-rp/99 (The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the Constitutional Provision of the Security Service of Ukraine, the State Committee for oil, gas and petrochemical industry of Ukraine, Ministry of Finance of Ukraine on the Official Interpretation of Paragraph 6 of Article 12 of the Law of Ukraine «On Social and Legal Protection of Servicemen and their Families», Fourth and Fifth Parts of Article 22 of the Law of Ukraine «On Police» and the sixth paragraph of Article 22 of the Law of Ukraine «On Fire» (case on the interpretation of the term «family member») 06.03.1999, No. 5-rp / 99), *Ofits. visn. Ukrainy*, 1999, No. 24.
8. Pro derzhavnyi zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv : Zakon Ukrainy vid 23.12.1993, No. 3781-XII (On State Protection of Court Employees and Law Enforcement: Law of Ukraine from 12.23.1993, № 3781-XII), *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy*, 1994, No. 11, St. 50.
9. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia klinichnykh vyprobuvan likarskykh zasobiv ta ekspertyzy materialiv klinichnykh vyprobuvan i Typovoho polozhennia pro komisii z pytan etyky : nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 23.09.2009, No. 690 (On Approval of Clinical Trials and Expertise of Clinical Trials and Model Regulations of the Ethics Committee, the Ministry of Health of Ukraine of 23.09.2009, No. 690), *Ofits. visn. Ukrainy*, 2009, No. 87, St. 2948.
10. *Mizhnarodnyi standart bukhholderskoho obliku 24 (MSBO 24). Rozkryttia informatsii pro zviazani storony* (International Accounting Standard 24 (IAS 24). Disclosure of Related Parties), *Elektron. resurs*, Rezhym dostupu: http://zakon.nau.ua/doc/?code=929_043.

11. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : zatv. Zakonom Ukrainy vid 13.04.2012, No. 4651-VI (Criminal Procedure Code of Ukraine: approved. Law of Ukraine of 13.04.2012, No. 4651-VI), *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy*, 2013. No. 9–10, No. 11–12, No. 13, St. 88.
12. *Pro poriadok vyrishennia pytan administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainiskoi RSR* : ukaz Prezhydii Verkhovnoi Rady URSR vid 12.03.1981, No. 1654-X (On Resolving on Administrative- Territorial Structure of Ukrainian SSR: a Decree of the Presidium of the Supreme Soviet of 12/03/1981, No. 1654-X), *Elektron. resurs, Rezhym dostupu*: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1654-10>.
13. Pro status hirskykh naselenykh punktiv v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 15.02.1995, No. 56/95-VR (On Status of Mountain Settlements in Ukraine: the Law of Ukraine of 15.02.1995, No. 56, 95), *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy*, 1995, No. 9, St. 58.
14. *Pro posvidchennia hromadianyna, yakyi prozhyvaie, pratsiuie (navchaietsia) na terytorii hirskoho naselenoho punktu: postan. KМУ vid 19.03.1996, No. 345* (On the certificate of Citizen who Lives, Works (Studies) in the Mountain Settlement: Resolution. CMU from 03.19.1996, No. 345), *Elektron. resurs, Rezhym dostupu*: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/345-96-%D0%BF>.

К. О. КУЗЬМИНА

соискатель НИИ правового обеспечения инновационного развития
НАПрН Украины

**УВОЛЬНЕНИЕ В СЛУЧАЕ ПРЕБЫВАНИЯ ВОПРОКИ ТРЕБОВАНИЯМ
ЗАКОНА УКРАИНЫ «О ПРЕДОТВРАЩЕНИИ КОРРУПЦИИ»
В ПРЯМОМ ПОДЧИНЕНИИ У БЛИЗКОГО ЛИЦА**

В статье автором исследованы вопросы увольнения лиц, которые вопреки требованиям Закона Украины «О предотвращении и противодействии коррупции» находятся в прямом подчинении у своего близкого. Анализируя указанное основание, автор комплексно исследует субъектный состав лиц, которые подлежат увольнению по этому основанию. Подчеркивается, что указанный вид освобождения не является дисциплинарным взысканием, а потому работодатель не обязан соблюдать порядок и условия привлечения работника к дисциплинарной ответственности. Предложено во избежание коллизий между социальным законодательством и Законом Украины «О предотвращении коррупции» в статье, регламентирующей вопросы социальной защиты населения, использовать термин «член семьи» вместо словосочетания «близкие родственники».

Ключевые слова: члены семьи, близкие лица, коррупция, работник, основания увольнения, предотвращение коррупции, прямое подчинение, права и обязанности.

К. О. KUZMINA

Applicant of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative
Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

**LIBERATION IN CASE OF STAY DESPITE THE REQUIREMENTS
OF LAW OF UKRAINE «ABOUT PREVENTION OF CORRUPTION»
IN DIRECT SUBMISSION OF A CLOSE PERSON**

Problem setting. Ukraine has gradually built a radically new anticorruption system, which is mainly preventive in nature and focused on the creation of a society of effective mechanisms to prevent corruption. On such conditions the value of requirements increases to respectable behavior of the persons authorized on implementation of functions of the state or local self-government.

Analysis of recent researches and publications. Such scientists as: L. I. Arkusha, I. Y. Kiselev, M. I. Mel'nik, S. O. Nurullayev, S. M. Prylypko, D. V. Simonovich, O. M. Yaroshenko and others in their works pay attention to certain legal aspects of preventing corruption. However, attention to labor-legal aspects of preventing corruption at monographic research has not yet been paid.

Target of research. is thorough research of questions of liberation in case of stay despite the requirements of Law of Ukraine «About prevention of corruption» in a direct submission for a close person, and also analysis of subject composition of persons that can be exempt after this founding.

Article's main body. The Law of Ukraine «About prevention of corruption» operates categories «close persons», «family members» and «close relatives». Close persons are persons who live together, connected by common life and have mutual right and duties with the entities referred to in p. 1, Art. 3 of the Law of Ukraine «About prevention of corruption» (except persons, mutual rights and the duties of that with a subject do not have character of family), including persons who live together but are not married, and – regardless of these conditions – husband, wife, father, mother, stepfather, stepmother, son, daughter, stepson, stepdaughter, brother, sister, grandfather, grandmother, great-grandfather, great-grandmother, grandson, granddaughter, great-grandson, great-granddaughter, brother-in-law, daughter-in-law, father-in-law, mother-in-law, father-in-law, mother-in-law, adoptive parent or adopted child, guardian or caregiver, person, that is on care or caring mentioned subject. Family members are persons who are married, and their children, including adults, parents, persons under guardianship, other persons who live together, connected by common life and have mutual right and duties (except persons, mutual rights and the duties of that with a subject do not have character of family), including persons who live together but are not married (art. 1 of the Law of Ukraine «About prevention of corruption»).

Conclusions and prospects for the development. In case of origin of circumstances that violate requirements in relation to limitation of collaboration, relevant persons and persons close to them take measures in relation to the removal of such circumstances within fifteen days. If during this term these circumstances voluntarily are not removed, the employee in a monthly term from the moment of origin of circumstances subject to movement in accordance with established procedure on other position that eliminates a direct submission. If it is impossible to move such person that is in submission, it is subject to liberation from held a position after c. 4, p. 1, Art. 41 of the Labor Code of Ukraine.

Key words: family members, close persons, corruption, employee, grounds for dismissal, prevent corruption, direct jurisdiction, rights and duties.